

Rapport over berichtgeving van de NOS over gebeurtenissen in Israël in de periode 23 oktober tot 31 december 2009

Samengesteld door werkgroep WAAR in samenwerking met Israel Facts groep

Inleiding

In tegenstelling tot het eerste rapport, dat voornamelijk de periode tijdens de Gaza-oorlog besloeg, was er in de periode 23 oktober-31 december 2009 geen gewapend conflict en was Israël niet elke dag in het nieuws.

In deze periode werd in het NOS-journaal van 20.00 u zevenmaal over Israël bericht. (prime time)
27/10 31/10 11/11 13/11 18/11 26/11 28/12

Andere uitzendingen in die periode over Israël: driemaal om 22.00 u en 1 maal in het late journaal.

5/11 22.00 uur
21/11 22.00 uur
25/11 het late journaal
2/12 22.00 uur

Opnieuw werd de berichtgeving van de NOS getoetst aan de eigen NOS journalistieke code en werden de uitzendingen geanalyseerd op feiten, bronnen, wie er aan het woord kwam, taalgebruik, omissies, suggestieve opmerkingen/misleiding, beeldmateriaal en de montage van beelden, selectie van beelden en onderwerpen, en tot slot repeterende thema's.

Naast de Journaaluitzendingen van de NOS werd gekeken naar RTL 4 en werd een aantal Nederlandse en buitenlandse kranten gevolgd voor algemene informatie over Israël en de Palestijnse gebieden in de betreffende periode. Op deze manier werd ook nieuws opgemerkt waaraan door de NOS geen aandacht werd besteed.

Uitvoering van het onderzoek

De volgende uitzendingen en onderwerpen werden meegenomen in het onderzoek:

27/10 reportage over waterverdeling naar aanleiding van rapport van Amnesty International.
31/10 reportage over Al Quds Underground festival
5/11 reportage over aankondiging van Abbas af te treden
11/11 bericht over bezoek minister van buitenlandse zaken Lieberman aan Nederland
13/11 reportage over Israëliisch verhoor van slachtoffers van Gaza-offensief in het licht van het Goldstone-rapport
18/11 reportage over bouw in Gilo
21/11 item over onrust door orthodoxen over het werken van een firma op sjabat in een orthodoxe wijk van Jeruzalem
25/11 reportage over aankondiging bouwstop
26/11 reportage over bouwstop
2/12 reportage over bouwstop
28/12 reportage over Gaza, een jaar na de oorlog.

Feiten

Hieronder volgen enkele door de NOS uitgezonden berichten met daarbij de niet vermelde werkelijke feiten.

Voorbeeld 1

30/10 reportage over *Al Quds Underground*: een muzikfestival in Jeruzalem. Georganiseerd door een Nederlandse kunstenaar, Merlijn Twaalfhoven.

De nieuwslezer (Sacha de Boer) zegt dat UNESCO Jeruzalem uitriep tot culturele hoofdstad van de Arabische wereld. De indruk wordt dan gewekt, dat dit recent gebeurd is.

Feit: De Arabische Liga heeft dat begin 2009 gedaan en Unesco heeft dat ondersteund,

Feit: De Arabische Liga benoemt ieder jaar een stad tot culturele hoofdstad van de Arabische wereld.

Van Hoorn vermeldt vervolgens dat Israël bijna alle activiteiten verboden heeft

Feit: maar verzuimt te vertellen dat de Oslo-Akkoorden, die tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit zijn afgesloten, aan het verbod ten grondslag lagen.

De Oslo akkoorden (Oslo 2 van 28-9-1995) bepalen namelijk in art 31 5-7.

De "remaining issues" zijn onderdeel van deze final status besprekingen inclusief: (citaat punt 5) Jeruzalem, vluchtelingen, nederzettingen, security regelingen; grenzen etc.

Punt 6 zegt dat niets in de Oslo akkoorden de uitkomst van deze final status onderhandelingen vooraf zal bepalen of beslissen op dit gebied. Verder staat daar dat alle bestaande posities, claims en rechten in tact blijven tot het moment dat er een final status akkoord is.

Punt 7 art. 31 van Oslo 2: Geen partij zal stappen initiëren die de status van de West Bank en Gaza zal veranderen tot het moment van de uitkomst van de final status onderhandelingen.

Totdat de uiteindelijke status van Jeruzalem bereikt is is Israël de "high contracting party" volgens Internationaal Recht. Uit dit alles volgt dat het uitroepen van Jeruzalem als "Al Quds" tot hoofdstad van de Arabische cultuur door de Arabische liga en het organiseren van een festival om dat te onderstrepen, in strijd was met de Oslo akkoorden.

Het feit dat de Arabische Liga spreekt van Al Quds culturele hoofdstad van de Arabische wereld is een duidelijk politieke uitspraak.

Van Hoorn interviewt vervolgens de Nederlandse componist Twaalfhoven over *kleinschalige projecten in Oost-Jeruzalem*. Hij verzwijgt daarbij dat het project gesubsidieerd werd door de EU via de Nederlandse liefdadigheidsinstelling Cordaid en de Anna Lindh stichting voor de dialoog tussen culturen in Alexandrië. Hij verzwijgt ook dat Israël's de toegang werd geweigerd, en maakt alleen een cryptische opmerking '*dus vandaag geen Joodse bezoekers in de huiskamers van Twaalfhoven*', In reactie op een melding van een arrestatie de vorige dag door Israël vanwege de rellen in de stad. Volgens de Israëlische journalist Gil Zohar werd al een half jaar van te voren besloten Israël's te weigeren. (*zie bijgevoegd artikel van hem in de Jerusalem Post*).

Dit is niet alleen een grove vorm van discriminatie, het is ook in strijd met de regels voor subsidie, omdat er zo van dialoog tussen culturen geen sprake meer is. Het hele item was wat dit betreft misleidend: in het begin kwam een Arabische medewerker aan het woord die zei dat zijn huis altijd openstaat voor alle religies, en ook Twaalfhoven vertelt dat hij in Jeruzalem een project wilde doen 'om te laten voelen hoe al die culturen hier al honderden jaren samenleven, en dat dat gaaf is.' Het project deed echter in feite het tegendeel, want Joodse bezoekers (er waren verschillende gekomen) werden naar huis gestuurd.

Letterlijk:

Van Hoorn in de Al Quds reportage (<http://player.omroep.nl/?afid=10257937>)

"Mag je als Arabier je eigen cultuur vieren in een stad waarvan Israël zegt dat is onze hoofdstad? Nee dus zei Israël en verbood veel evenementen. Israël zegt dat dit soort bijeenkomsten politieke evenementen zijn".

(Twaalfhoven) "Dat andere Israël dat hier een puur Joodse stad wil bouwen, of dat nu over 1000 jaar is of al morgen, dat Israël is nu wel heel dominant" dan aarzelt hij en zegt " dat hier hevige rellen zijn , een muzikant eh gisteren... is er nog iemand gearresteerd, dan kun je vandaag niet zeggen we gaan nu even gezellig thee drinken".

Hierop zegt van Hoorn: " Dus vandaag geen Joodse bezoekers in de huiskamers van Twaalfhoven".

Voorbeeld 2

13/11: reportage over *slachtoffers van Gaza-offensief*: n.a.v. Goldstone rapport.

Van Hoorn zegt: Een kleine groep landen, waaronder Nederland, stemt sowieso tegen Goldstone, maar andere landen dringen aan op eigen onderzoek door Israël zodat Israël er dan van af is.

Feit: Verhagen heeft wel degelijk op onafhankelijk onderzoek aangedrongen.

Dit laatste is ook begrijpelijk omdat een onafhankelijk onderzoek nodig is om niet naar het internationale hof verwezen te worden.

Voorbeeld 3

2/12 om 22 uur: reportage over *protest tegen bouwstop* in de nederzetting Efrat. Verkeerde vertaling van spandoek 'Geen toegang voor de BOUWSTOP-inspecteurs van Bibi', vertaalt Van Hoorn met 'De controleurs van Bibi zijn hier niet welkom'.

Men toont het storten van een vloer dat aangekondigd wordt als in strijd met de bouwstop,

Feit: het betrof een vloer van een synagoge in Efrat, en een synagoge valt buiten de bouwstop.

De bevrozing geldt voor tien maanden in de Westelijke Jordaanoever. De bouwstop geldt niet voor de bouw in Oost-Jeruzalem, de bouw waarvoor al toestemming was gegeven en de bouw van openbare gebouwen zoals scholen en synagogen.

Voorbeeld 4

28/12: De reportage betrof een terugblik op de reportage van 6 januari 2009, waar cameraman El Ajrami verslag had gedaan van de aanval van Israël op de VN-school in Jabalya.

Feit: Al tijdens de oorlog in januari was duidelijk geworden dat de school nooit was aangevallen en dat er geen doden in de school of op het schoolplein waren gevallen. Ook de toedracht was inmiddels duidelijk. Vanuit een straat naast de school was er geschoten op de IDF en die hadden terug geschoten. Daarbij waren onder de aanvallers doden gevallen, men schatte 15 doden en zeker geen 40 onschuldige burgers.

Feit In de reportage van 28 december werd deze foutieve informatie van 6 januari gewoon herhaald, sterker nog: nu was er opeens sprake van een bombardement met witte fosfor. Die fosforgranaat was niet op de school afgevuurd.

Eenzijdige bronnen

Vervolgens enkele voorbeelden waarbij sprake is van verkeerde voorlichting door gebruik te maken van eenzijdig Palestijnse bronnen. Het in de code vermelde principe van hoor en weder-hoor werd niet toegepast of relevante bronnen werden genegeerd.

We sluiten een rapport bij van IMFA net voor informatie voor buitenlandse reporters.

De gegevens uit een dergelijk rapport werden nooit ergens vermeld.

Voorbeeld 1

27/10 Item over de waterverdeling op de Westelijke Jordaanoever naar aanleiding van een rapport van Amnesty International. Hierin komen alleen Palestijnen aan het woord. Het rapport van Amnesty International gaat niet uit van de Oslo-Akkoorden; noemt ze zelfs irrelevant. Amnesty negeert bewust de bestaande afspraken tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit over de waterverdeling. De NOS had deze omissie moeten constateren.

Feit: Israël houdt zich namelijk, ondanks de kritiek van Amnesty, wel aan de Oslo Akkoorden. Een recent waterrapport van Israël met actuele informatie over verbruik door beide partijen en de verdeling geeft totaal andere cijfers dan A.I. dat alleen Palestijnse gegevens gebruikt.

De NOS had dat moeten vermelden en had minstens ook de Israëlische cijfers moeten geven.

Volgens Israël wijzen de Palestijnen moderne technologie af zoals het ontzilten van water en hebben zij illegaal vele putten geslagen. In de reportage worden die feiten verzwegen en wordt beweerd dat de Palestijnen geen putten mogen slaan van Israël.

De NOS had objectief de claims van beide kanten tegenover elkaar moeten zetten.

Van Hoorn in het journaal:

"Maar bij de plantages van de nederzettingen is geen gebrek aan water. Al heel vroeg waren Israëlische leiders zich bewust van het belang van water voor de regio. Kijk maar op de kaart: Hier langs de kust is eigenlijk het enige waterwingebied in Israël zelf. De Golan is bezet gebied. Jordaan-rivier: bezet gebied. En dus het waterwingebied in de bezette Westelijke Jordaanoever ook bezet gebied. Wat Israël dus hard nodig heeft." Aldus Sander van Hoorn.

Feit: In werkelijkheid zijn er afspraken over het gebruik van de aquifers onder de Westelijke Jordaanoever. De bevolking in de kuststreek maakte al voor de stichting van Israël gebruik van dat water, en dat water is ook helemaal niet 'Palestijns' zoals Van Hoorn wel suggereert. Het komt vaker voor dat lager gelegen gebieden water gebruiken van hoger gelegen gebied en dat zo'n aquifer mensen uit verschillende landen van water voorziet. Een ingewikkelde kwestie wordt door de NOS vertaald in een simpel dader-slachtoffer verhaal

Voorbeeld 2

13/11 *Familieleden en slachtoffers van het Gaza-offensief worden geïnterviewd.*

Uitsluitend Palestijnen komen aan het woord.

Een willekeurige Palestijn vertelt dat geen Israëlische soldaat beschuldigd zal worden en/of berecht. Hier waren kritische vragen op zijn plaats geweest, bijvoorbeeld; weet de Palestijn niet dat er Israëlische soldaten bestraft worden als ze schuldig worden bevonden van onrechtmatige daden. Weet de Palestijn niet dat er altijd onderzoek wordt gedaan als er klachten zijn, weet hij dat de mogelijkheid bestaat (en ook zeer vaak gebruikt wordt) om bij het hooggerechtshof in Jeruzalem een klacht in te dienen. (zie bijgevoegd rapport over onderzoek IDF naar onderzoek van misstanden, vermeld in Goldstone Rapport)

Geen enkele Israëlische visie wordt gevraagd, geen enkele kritiek geuit op het Goldstone rapport, waarop door internationale experts grote kritiek is geuit. Geen jurist werd gevraagd hoe het kan dat Goldstone zelf zei dat hij geen juridische commissie had (daarom kon het lid dat Israel al beschuldigd had blijven meedoen!) en dat hij toch uiteindelijk met juridische adviezen kwam. Bekende onderzoekers zoals Jonathan Halevy en bekende juristen reageerden zeer negatief op het rapport Zij hebben kritiek op de inhoud, brongebruik, werkwijze, mandaat naast de samenstelling van de commissie van het Goldstone-rapport. De NOS had wel iets meer afstand van het rapport mogen nemen, en iets van de vele kritiek melden.

Voorbeeld 3

18/11 *Doorgaande bouw in Gilo.* Op geen enkele wijze wordt uitgelegd waarom Jeruzalem (en Gilo) een andere status heeft dan de Westbank. Ook de VN heeft Jeruzalem al in 1947 een andere status gegeven, namelijk een internationale status. De historische gang van zaken ten aanzien van Jeruzalem vanuit het Brits Mandaat loopt via Jordaanse verovering in 1948, Jordaanse annexatie, Israëlische verovering in 1967 met behoud voor Jordanië van toezicht op de heilige plaatsen van de moslims tot opgeven van rechten op de Westbank door Jordanië, maar met behoud van toezicht op heilige plaatsen. Alleen de Palestijnse visie over de status van Jeruzalem wordt aangehaald.

Suggestieve mededelingen

Voorts noteerden wij enkele naar onze mening suggestieve mededelingen. We geven ze kort weer.

13/11 Van Hoorn over onderzoek door Israël van mogelijke misdaden tijdens Gaza-offensief:

Van Hoorn: Onderzoek is nauwelijks onafhankelijk te noemen: van leger naar leger.

Zie voor onderzoek van IDF bijgevoegd document, waaruit blijkt dat alle zaken uit het Goldstone rapport nader onderzocht werden en worden.

13/11: de wat geheimzinnige, alsof het eigenlijk niet kan manier waarop wordt gerapporteerd over het wel vier uur durende verhoor van slachtoffers door Israël geeft de indruk dat Israel het wel erg bont maakt, terwijl aan de andere kant wordt gemeld dat Israel het onderzoek niet serieus neemt.

13/11 Van Hoorn: Veel landen dringen aan op eigen onderzoek van Israel nav Goldstone, maar Israel vindt dit niet nodig. Dit is een merkwaardige constatering: nota bene gaat de uitzending over Israëlisch onderzoek.

18/11 Ligging van Gilo wordt zodanig aangegeven of het eerder bij Bethlehem hoort dan bij Jeru--zalem.

In de praktijk hoort het duidelijk bij Jeruzalem. Dat het op de heuvels van Bethlehem ligt (zoals Van Hoorn zegt) zegt niet zo veel: de heuvels en bergen rond Jeruzalem beslaan een groot gebied en de hele stad is op verschillende heuvels gebouwd. De ligging van Gilo is ten zuiden van West Jeruzalem het gedeelte dat al vanaf 1948 bij Israel hoorde. Geografisch is het meer een verlengstuk van dat gedeelte van Jeruzalem dan

van Bethlehem. Het heeft dan ook nooit tot het gebied van de gemeente Bethlehem behoord, zoals bekend was het gebied al voor 1947 in Joodse handen .

25/11 late journaal over de door Israël afgekondigde bouwstop op de Westelijke Jordaanoever. Van Hoorn benadrukt dat het om een gedeeltelijke bouwstop gaat. Dat een dergelijke bouwstop nog niet eerder is afgekondigd verzwijgt hij. Israëls motief wordt alleen verklaard uit: Amerika behagen, en dat Netanyahu hier zijn kabinet tot het uiterste heeft laten gaan, ontgaat Van Hoorn. Ook het feit dat de Palestijnen niet bereid zijn ook maar een tegen-gebaar te maken, en nog steeds weigeren te onderhandelen, wordt niet vermeld.

26/11 de aparte status van Jeruzalem wordt kort genoemd, maar nog steeds niet toegelicht. Van Hoorn noemt Gilo een nederzetting, en daarmee neemt hij stelling over de status van Oost-Jeruzalem. Volgens Israël is Gilo een onderdeel van Jeruzalem, en dat had ook vermeld moeten worden bij de bouwstop die is afgekondigd. Bovendien is de grond waarop Gilo is gebouwd al voor de stichting van Israel door het Joods Nationaal Fonds aangekocht.

Van Hoorn zegt dat Israël voornamelijk goede wil toont aan Amerika en daarom kondigde Netanyahu de bouwstop ook in het Engels aan. Verder zegt hij dat Israël hoopt dat de VS dan zal optreden tegen vermeende kernwapen in Iran. Op 2/12 om 22 uur doet hij dezelfde uitspraak.

Deze uitspraak geeft een politieke mening over Israel weer van de correspondent en laat de Palestijnse rol buiten beschouwing.

Taalgebruik

Een enkele opmerking over verkeerd of in elk geval discutabel taalgebruik.

26/11 Van Hoorn noemt Gilo een nederzetting. Dat is een interpretatie.

18/11: kolonisten van Gilo. Dit is een uitspraak over de status van Gilo, een wijk van Jeruzalem, die Van Hoorn op zijn minst hoort toe te lichten. De inwoners van Gilo zien zich zelf als inwoners van Jeruzalem en niet als kolonisten.

26/11: de aparte status van Jeruzalem wordt kort genoemd, maar nog steeds niet toegelicht. Terminologie nederzetting voor Gilo stelt een wijk van Jeruzalem gelijk aan nederzettingen op Jordaanoever.

Beeldmateriaal en montage

En dan het beeldmateriaal en de manipulerende montages van gemaakte opnamen.

Voorbeeld 1

Uitzending 2/12. Er wordt een vloer getoond die onrechtmatig zou zijn gestort ondanks de gedeeltelijke bouwstop. De plaats van handeling wordt niet vermeld. Het geheel wordt zo gemonteerd dat het lijkt te gaan om ongeoorloofde bouwactiviteiten.

Feit: de reportage komt uit Efrat. (Zowel de plaats als de geïnterviewden worden herkend)

In Efrat ging het om een synagoge. De vrouw die werd geïnterviewd is bij een van onze waarnemers bekend en er is met haar gesproken. Het betrof hier een groot interview over het beladen verleden van de vrouw en op het eind werd over de bouwstop gesproken waarbij Van Hoorn haar vroeg of ze besepte dat ze gearresteerd kon worden.

Alleen haar reactie daarop werd uitgezonden, waardoor ze veel militanter overkomt en - door de manier waarop dit werd ingepast in de reportage – de kolonisten als extremistisch en overdreven emotioneel worden neergezet. Zo'n aanpak moet manipulatie worden genoemd.

Voorbeeld 2

In het merendeel van de reportages werden voornamelijk beelden uitgezonden die benadrukten dat de Palestijnen de grote slachtoffers zijn en Israël de boosdoener.

Voorbeelden van slachtofferschap zonder enige nuancering of onderzoek naar de feiten:

27/11 Waterrapport

13/11 Onderzoek door Israel van beschuldigingen volgens Goldstone

Voorbeelden van Israel boosdoener:

- 27/11 Waterrapport
- 30/11 Al Quds Underground
- 13/11 Slachtoffers volgens Goldstone
- 18/11 Israël beslist niet tot totale bouwstop en bouwt maar door.
- 25/11 Israël houdt zich niet aan bouwstop
- 26/11 Israël houdt zich niet aan bouwstop
- 2/12 Israël houdt zich niet aan bouwstop
- 28/12 Gaza in herhaling van januari tijdens de oorlog

In deze reportages werden vaak gecompliceerde zaken zodanig weergegeven dat er een simpel "good guy - bad guy" verhaal ontstond met Israel in de rol van "outlaw".

Ten onrechte gemist nieuws

Het is opgevallen dat enkele belangwekkende feiten het NOS-nieuws om welke reden dan ook niet haalden.

Geen aandacht werd er gegeven aan het onderscheppen door Israël op 4 november van een boot met enorme wapenvoorraad afkomstig uit Iran. Dit item werd gemist in verband met voortdurende dreiging voor Israël vanuit Gaza en Libanon (Hezbollah) met geavanceerde raketten. Bovendien heeft de VN toegezegd toe te zien op wapensmokkel, terwijl uit de bevoorrading van de boot bleek dat Iran Hamas en Hezbollah ruimschoots van wapens voorziet.

In de periode van ons onderzoek was er in het journaal geen aandacht voor (opvallend) positief nieuws, noch uit Israël, noch uit de Palestijnse Autoriteit, maar ook geen nieuws dat gerelateerd was aan samenwerking tussen Israël en de Palestijnen.

Twee voorbeelden van mogelijk nieuws, dat elders wel werd gevonden:

A:

In de Wall Street Journal van 2 december 2009 stond een opvallend artikel geschreven door Tom Gross: In Building Palestine Without Obama's Interference - WSJ.com. Hieruit blijkt onder andere dat de economie van de Palestijnen behoorlijk in de lift zit en de beurs enorm groeit terwijl wereldwijd een recessie gaande is en enorme verliezen op de beurs plaatsvonden. Bovendien zijn er inmiddels zeer veel checkpoints weg gehaald, wat naast een bevorderende factor voor de economie ook een verbetering van het individuele leefklimaat heeft opgeleverd.

<http://online.wsj.com/article/SB10001424052748704107104574571491401847518.html>

B:

RTL 4 had op 19 november jl een alleraardigst item van Conny Mus over orthodoxe EHBO vrijwilligers in Jeruzalem die zich op brommers verplaatsen omdat dat sneller is, en waar sinds kort ook Palestijnse vrijwilligers mee draaien. Deze zijn vooral bedoeld voor Oost Jeruzalem, waar ambulances vaak alleen met bewaking naar toe willen gaan, met als gevolg veel tijdverlies, maar ze komen ook in heel Jeruzalem, en de Palestijnse vrijwilliger die geïnterviewd werd gaf aan dat dat geen problemen gaf bij de Joodse patiënten.

Concluderend

We komen tot de volgende conclusies.

Van de elf uitzendingen over Israël en de Palestijnse gebieden konden er slechts twee de kwalificatie neutraal dan wel objectief krijgen. De overige negen waren onder de maat en voldeden met name door het commentaar absoluut niet aan de eigen journalistieke code van de NOS. Die negen reportages waren volledig eenzijdig doordat enerzijds voornamelijk Palestijnen aan het woord kwamen en dus alleen de Palestijnse visie werd vermeld en anderzijds de Israëliëse kant zo goed als altijd ontbrak. Objectieve Israëliëse gegevens zoals de cijfers uit het recente Israëliëse water-rapport werden niet genoemd.

Gegevens uit IMFA-net voor informatie voor buitenlandse reporters werd nooit betrokken. De reportages waren daarnaast gekleurd en suggestief door woordgebruik, beeld en montage en te vaak voorzien van onjuiste of onvolledige informatie. Er werd nauwelijks context gegeven of deze werd alleen van Palestijnse zijde gegeven. Doordat de context ontbrak bleef de werkelijke situatie voor de kijker onduidelijk, ook al omdat er geen scheiding was van feiten en meningen en hiermee de vorming van een eigen mening ondoenlijk was. Bovendien werd er al een mening opgedrongen, namelijk door de suggestieve woordkeus of zelfs door de uitgesproken mening van Van Hoorn.

Voorbeelden hiervan:

27/10 reportage over watervdeling: onvolledige en verkeerde informatie, eenzijdig en gekleurd door alleen de Palestijnse kant te belichten, suggestief in de beelden, ontbreken context over oorsprong van de akkoorden over watervdeling in de Oslo-Akkoorden.

30/10 reportage over Al Quds Underground: naast onvolledige informatie ook onjuiste informatie, suggestieve informatie, verbloemen van de werkelijke toedracht en van duidelijke discriminatie. Ook hier geen context van bijvoorbeeld de Oslo-Akkoorden.

5/11 reportage over aankondiging optreden Abbas. Voornamelijk suggestief.

13/11 reportage over slachtoffers Gazaoffensief volgens Goldstone rapport. Volledig eenzijdig door alleen Palestijnen aan het woord te laten, suggestief door alle Palestijnse beweringen klakkeloos te accepteren, suggestief door uitspraken waarin de uitkomst al besloten lag (een leger dat een leger onderzoekt), suggestief over de tijdsduur van de verhoren, suggestief over de reden van de verhoren, onjuiste informatie over standpunt van Verhagen, ontbreken context van het Goldstone rapport. Volledig ontbreken Israëliëse visie, behalve de opmerking: Israël is het er niet mee eens.

Opvallend was verder dat er vier uitzendingen over eenzelfde onderwerp gingen: de bouwstop:

18/11 reportage over doorbouwen in Gilo. Suggestief taalgebruik. Ontbreken context over status.

25/11 reportage over doorbouwen. Ook hier weer geen onderscheid status Jerusalem en West Bank, geen context door uitleg over moeilijke positie Netanyahu in het kabinet, dat er nooit eerder een dergelijke bouwstop is afgekondigd. Eenzijdig: geen vermelding dat Abbas niets aangrijpt om ook een gebaar te maken, maar voortdurend alles te weinig vindt en geen onderhandelingen zal aangaan.

Eenzijdig: Van Hoorn: Vastlopen onderhandelingen is eenzijdig aan Israël te wijten.

26/11 reportage over bouwstop. Voornamelijk een reportage die duidelijk maakt wat Van Hoorn ervan vindt. Overall een mening, geen context, geen opmerking over de starre houding van Abbas. Veel suggestief taalgebruik als nederzetting, kolonist. Suggestief over doel van de bouwstop: alleen maar voor gunstig beeld naar Amerika bedoeld en Amerika moet naar Israël luisteren..

2/12 reportage over doorgaande bouw: suggestief door geheimzinnig over de locatie te doen. Suggestief door niet de bestemming van de vloer, de synagoge, te noemen. Manipulatief interview Naomi Baroehi.

28/12 reportage over Gaza , jaar na de oorlog: herhaling van onjuiste feiten uit reportage van januari, aandikking van de onjuiste feiten.

Alleen twee uitzendingen van het journaal waren redelijk neutraal. Dit betrof het journaal van 11/11 dat over het bezoek van Lieberman ging en het journaal van 21/11 dat over het opstootje door orthodoxie in verband met overtreding werkverbod op sjabbat ging.

Eindconclusie

Helaas komt ook het tweede rapport over de berichtgeving van de NOS over het Israëliësch/Arabisch conflict tot een negatieve eindconclusie. Het eerste rapport in februari handelde over de Gaza-oorlog met veel verwarring en journalistieke problemen. In de nu gekozen periode waren er geen oorlogshan-delingen, werd de reporter op geen enkele wijze gehinderd door beperkingen en had hij alle tijd om zijn onderwerpen te onderzoeken. Toch vonden we ook nu weer onjuistheden, heel veel suggesties, hinderlijke eenzijdigheid, gemis aan context. We hebben moeten vaststellen, dat kritische vragen aan Palestijnen niet gesteld werden en informatie van Palestijnen en organisaties als Amnesty International (of: critici van Israël) altijd voor zoete koek werd aangenomen. Israëliëse bronnen werden nooit geraadpleegd, officiële Israëliëse rapporten volledig genegeerd. Officiële Israëliëse zegslieden kwamen nooit aan het woord.

N.B.

De NOS-reportage vanuit Gaza op 28 december 2009 was ronduit onthutsend, omdat eruit bleek dat ons gesprek in april met betrekking tot de berichtgeving over het Midden-Oosten niets ten goede heeft doen keren bij het NOS journaal. De reportage was een aaneenrijging van feiten die al sinds een jaar als onjuist bekend zijn en werden nog eens aangedikt met nieuwe onjuistheden

Deze verkeerde informatie is onacceptabel, zeker in de herhaling wanneer de feiten bekend zijn.

Juist in verband met het feit dat de cameraman El Ajarmi de enige in de oorlog was die in Gaza kon rondlopen en Van Hoorn geheel op zijn reportages afging deed ons de vraag stellen bij ons onderhoud in april of mensen in Gaza misschien wel eens voorzichtig moeten reageren vanwege angst voor familie. De ongewoon boze reactie van de NOS op die vraag alsof wij de integriteit van de NOS hiermee aantastten blijft ons tot de dag van vandaag verbazen en de reportage van 28/12 heeft deze vraag niet beantwoord.

Alles bij elkaar genomen:

De berichtgeving van het NOS-journaal over het Israëliisch/Arabisch conflict is sinds ons eerste rapport niet verbeterd of veranderd. En dus beneden de maat. Het een en ander voldoet niet aan alle zelf in de Code NOS Journaal gestelde uitgangspunten. Het gaat dan om de punten 1, 2, 4, 5 en 10. Daarmee voldoet de NOS niet aan de haar gegeven opdracht